

Angusavel för bättre korsningar

Målet är en funktionell ko som passar i korsningsavel i bruksbesättningen och kan ge uppåt tio kalvar under sin livstid. Kalvningarna ska vara lätta och både ko och kalv ska snabbt komma igång efteråt.

Jens Fjellkner tog för drygt ett år sedan över sin föräldragård med en avelsbesättning med angusdjur. Gården, med det passande namnet Sjövängen, ligger strax sydost om Kristianstad i Skåne, och dikorna får beta strandängar runt Hammarsjön. Han driver gården tillsammans med sin sambo Stina Nilsson.

Rekommenderar korsningar

Angus finns i två typer, en större och en mindre. Den större typen är vanligare och Sjövängen är också inne på den linjen, men Jens betonar att han inte vill ha för stora kor.

– Då kommer man ifrån det som utmärker angus och får en ökad foderförbrukning och mindre härdiga djur, säger Jens. Om man vill få upp vuxenvikten till samma nivå som för det tyngre kötttraser går det ganska snabbt. Men det behovet fyller redan andra raser.

Han har ett förflutet som rådgivare inom nötköttsproduktion på Skånesemin och försöker leva som han lärt. Målet är att ta fram livdjur som kan passa i korsningsavel i bruksbesättningarna.

– Jag rekommenderar alla bruksbesättningar att satsa på korsningsavel. Det ger en

Jens Fjellkner prioriterar god fruktsamhet hos korna. En kalv per ko och år är avgörande för ekonomin i dikoproduktionen.

korsningseffekt på avkommornas tillväxt och sundare djur.

Det är egentligen enbart de som behöver extremt härdiga djur, genom magra beten, som till exempel ute på öländska Alvaret, som han tycker ska ha korsningar med enbart lätta kötttraser. I övrigt menar han att en korsning med 50/50 lätt och tung kötttraser oftast är det optimala. I ett sådant korsningsschema tycker han att angus har en funktion att fylla.

– Vi vill ha en lättare ko som är billigare att vinterfodra och som ger pigga och vitala kalvar.

En kalv per ko och år

Av årets 42 kalvningar har det blivit en embryokalv, sju kalvar efter semin och resterande 36 kalvar härstammar efter tre egna avelstjurar. Två av årets avelstjurar är embryointporter; Irmond en fyraårig amerikan och Kastor en tvåårig kanadensare. Dessutom används en ettårstjur, Longrow, efter en amerikansk ET-tjur. Målet är att seminera 15 till 20 kor per år. Eftersom de inte bott på gården

i år, på grund av renovering av bostadshuset, seminerades endast sex hondjur.

– Vi vill också ha kor med bra fertilitet. I bruksbesättningen är det viktigt att få en kalv per ko.

Därför menar han att det är viktigt att inte klema bort korna i avelsbesättningarna. Är det problem, till exempel med dålig fruktsamhet på en ko, ska hon gallras. Det kan även gälla lynne, klövar och den funktionella exteriören, som kan påverka hållbarheten.

Bambina från Skottland

Jens pappa Olle Fjellkner var med och importerade livdjur från USA på 70-talet. Men det var vid en import från Skottland på 60-talet som besättningen fick in den kofamilj, Bambina, som dominerar idag och som ger hållbara kor.

– 373 Bambina är den äldsta kon i besättningen. Hon är 17 år och har gett en kalv per år från att hon kalvade in. Totalt har hon avvant 4 700 kilo korrigerad kalvvikt, mer än sju gånger sin egen vikt.

FAKTA Sjövängen

Ägare: Jens Fjellkner och Stina Nilsson.
Areal: 18 ha varav 9 ha vall och 9 ha åkermarksbete. Arrenderat ut 75 hektar åker. 46 hektar naturbete, mest strandängar vid Hammarsjön.
Besättning: Avelsbesättning med cirka 40 anguskor som kalvar februari/mars.

” De avelsvärden som jag framför allt tittar på är kalvens födelsevikt och lätta kalvningar. Till en ko som, till exempel, har ett högt avelsvärde för kalvens födelsevikt använder jag en tjur som kompenserar det

Jens Fjelkner och hans sambo Stina Nilsson med sonen Arvid uppskattar kor med gott lynne. Kor som betar sig nervöst när de går bland djuren gallras bort.

Sen tio år har de lagt in ett par embryo per år. Uppskattningsvis ligger dräktighetsresultatet på cirka 60 procent.

Avelsvärden styr planeringen

De egna avelstjurarna passar till både kor och kvigor. Även här är Jens filosofi att undvika extremerna, tjurarna ska inte ge större kalvar än att de går att använda på kvigor också. Något som kan vara viktigt i en mindre bruksbesättning som bara har en avelstjur.

De hondjur som inte seminerats fördelas på de tre tjurarna inför betäckningssäsongen. Dels utifrån de avelsvärden – Blup-värden – som korna, respektive tjurarna har, dels utifrån hur Jens bedömer djuren själv, både exteriört och utifrån släktingars slaktresultat.

En fördel med att använda semin är att djurens avelsvärden blir säkrare genom flera släktingar. Idag finns avelsvärden för egenskaper som kalvens födelsevikt, kalvningsförlopp, mjölkavkastning, ungdjurets tillväxt första året och slaktkroppsegenskaper.

– De avelsvärden som jag framför allt tittar på är kalvens födelsevikt och lätta kalvningar. Till en ko som, till exempel, har ett högt avelsvärde för kalvens födelsevikt använder jag en tjur som kompenserar det.

Planeringen av betäckningarna utgår mer från avelsvärden än från exteriörbedömning.

Avelstjurarna släpps in till korna i maj och tas sen bort i augusti. I oktober dräktighetsundersöks korna.

– Det rekommenderar jag alla att göra. Då

kan tomma kor slaktas.

Med slimmad lönsamhet finns ingen anledning att utfodra kor som inte ska kalva.

Nytt stall på önskelistan

De äldsta delarna av stallet har rötter från 1800-talet. Det är tungarbetat och drömmen finns att bygga en ny ligghall.

– Det ska bli en ligghall med djupströ och skrapgång, säger Jens. Det blir bra för tjurarna

att kunna röra sig mer och lugnare att få bort dem en bit från korna.

Korna och kvigor går på djupströ i en ligghall och på logen, medan tjurarna hålls i lagården i torvströdda boxar. Stina lyfter fram att torven ger ett fint klimat i stallet, trots att takhöjden är låg.

– Torven binder ammoniak och det gör mycket för luften.

ANN CHRISTIN OLSSON

Exempel på val av semintjur

I tabellen syns kvigans och semintjurens avelsvärden, respektive avkommans förväntade avelsvärde

	fvM	fvD	200M	200D	365D	T-tot	Klass	Fett	Slakt-tillv.	lkM	lkD
944 Bambina av Sjövängen	102	99	95	105	101	103	94	100	103	94	100
Allencroft JCT Andy	102	109	118	104	103	103	117	121	113	108	87
Avkommans härstamningsavelsvärde	102	104	107	105	102	103	106	111	108	101	94

Förklaringar: fv = födelsevikt. M = maternellt avelsvärde. D = Direkt avelsvärde. 200 = Tillväxt födelse till 200 dagar. 365 = Tillväxt till ett års ålder. T-tot = Tillväxt totalt. lk = Lätta kalvningar.

Jens förklaring till tjurvalet: ”Kvigan 944 Bambina har en mycket stark exteriör, men är något lågställd. Hennes avelsvärde för födelsevikt och lätta kalvningar direkt ligger runt medel men hennes mjölkkanlag, 200M, är endast 95 vilket är dåligt. Tjuren hon semineras med, Andy, är

ganska svåränvänd eftersom han ger avkomor med svag exteriör och höga födelsevikter. Hans starka sida är hans mjölkkanlag. Individerna kompletterar varandras brister så att avkomman förväntas få en bättre kombination av egenskaper än föräldrarna.”